

Засновники журналу:
 Подільський державний
 аграрно-технічний університет
 ПВНЗ «Хмельницький
 економічний університет»
 ІІІ «Інститут економіки,
 технологій і підприємництва»,
 Тернопільська державна
 сільськогосподарська дослідна
 станція Інституту кормів та
 сільського господарства
 Поділля НААН

Головний редактор:
 Стельмашук А.М.,
 д.е.н., професор

**Заступник головного
 редактора:**
 Волощук К.Б., д.е.н.

Відповідальний секретар:
 Печенюк А.В., к.е.н., доцент

Редакційна рада:
 Кулик С.М.
 Рудик В.К.
 Смоленок П.С.
 Стельмашук А.М.

Редакційна колегія:

Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
 Біттер О.Г., д.е.н., проф.
 Варченко О.М., д.е.н., проф.
 Вітвіцька О.Д., д.е.н., проф.
 Галушкіна Т.П., д.е.н., проф.
 Губені Ю.Е., д.е.н., проф.
 Доманчук Д.П., д.е.н., проф.
 Євдокименко В.К., д.е.н., проф.
 Зінчук Т.О., д.е.н., проф.
 Лаврук В.В., д.е.н.
 Лотоцький І.І., д.е.н., проф.
 Лучик С.Д., д.е.н., проф.
 Малік М.Й., д.е.н., проф., акад. НААН
 Олійник Т.І., д.е.н., проф.
 Павліха Н.В., д.е.н., проф.
 Павлов В.І., д.е.н., проф.
 Пархомець М.К., д.е.н., проф.
 Свиноус І.В., д.е.н.
 Ульянченко О.В., д.е.н., проф.
 Чикуркова А.Д., д.е.н.
 Шульський М.Г., д.е.н., проф.
 Щурик М.В., д.е.н., проф.

Зарубіжні вчені

Павлов К.В., д.е.н., проф. (Росія)
 Пармакли Д.М., д.е.н., проф. (Молдова)
 Усенко Л.М., д.е.н., проф. (Росія)

Наукові редактори:

Загнітко Л.А., к.е.н., доцент
 Корженівська Н.Л., к.е.н., доцент
 Пастух Ю.А., к.е.н., доцент
 Петрушенко О.О., к.ф.іл.н.
 Пуцентейло П.Р., к.е.н., доцент
 Сава А.П., к.е.н.
 Сидорук Б.О., к.е.н.
 Ящук Т.С., к.с.-г.н.

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

8'2012 (34)

Зміст

I. Економіка та інноваційний розвиток національного господарства

Стельмашук А.М. ІНВЕСТИВАННЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	3
Збарський В.К. ОСОБЛИВОСТІ СТИМУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ІНВЕСТИВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВИМУ КОМПЛЕКСІ.....	8
Лігоненко Л.О. ОЦІНКА УКРАЇНСЬКОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА БАЗІ ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ INNO POLICY TREND CHART.....	11
Лучик В.Є. ВИЗНАЧЕННЯ ПРИОРИТЕТІВ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	17
Балановська Т.І., Гогуля О.П., Тужик К.Л. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	22
Собкевич О.В., Русан В.М., Юрченко А.Д. СТАН ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ.....	32
Поліщук І.І., Станкевич І.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПОСЛУГ НАЦІОНАЛЬНОГО ОПЕРАТОРА ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ В УКРАЇНІ.....	37
Пластун В.Л., Домбровський В.С. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ І СВІТІ.....	40
Вишневецька О.В. РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЯК ПЕРВИННОЇ ЛАНКИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	47
Бойко Є.О. НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ МОРСЬКИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ.....	52
Сатир Л.М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ «ІНТЕНСИФІКАЦІЯ».....	55
Сорокіна О.В. ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ.....	59
Кушнір І.В. ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.....	63
Маслак П.В. РЕФОРМУВАННЯ ПІДТРИМКИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	66
Іванова М.О. ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	70

II. Економіка та конкурентоспроможність підприємств

Ульянченко О.В., Суска А.А. ОЦІНКА КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	73
Череп А.В., Салип Ю.О. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	77
Смоленюк П.С. МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ.....	80
Артюшок В.С. ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ СТУПЕНЯ ДОСЯГНЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	85
Мірзосєва Т.В. АГРОХОЛДИНГИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	90
Салун М.М. БАГАТОКРИТЕРІЙНА ОПТИМІЗАЦІЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ У ФОРМАТІ ЇХ МОДЕРНІЗАЦІЇ.....	93
Глєбова А.О. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОРПОРАТИВНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	98
Гой Н.В. ФУНКЦІЇ ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ІЗ ПЕРЕРОБКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	103
Шарко В.В., Коновал В.В. МЕХАНІЗМ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	108
Кравчук Н.О. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	114
Клименко В.І. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КООПЕРАТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН.....	117

III. Економічна політика регіонального розвитку і місцеве самоврядування

Михайлова Л.І., Неженець О.П. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМСТВ БУРЯКОЦУКРОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	121
Маказан Є.В., Бурма Т.Г. РОЗВИТОК ІМПОРТУ ПОСЛУГ ДО ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ СВІТОВОЇ КРИЗИ.....	126
Кучин С.П. ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ СФЕРІ УКРАЇНИ.....	129
Краус Н.М. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НА ЕКОНОМІКУ ЗНАТЬ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	134
Грубінка І.І. СУЧАСНИЙ СТАН І ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОКРАЩЕННЯ КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВЩИНИ.....	138

IV. Економіка природокористування та екологізація навколишнього середовища

Олійник О.Р. РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ БУРЯКІВНИЦТВА НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ.....	143
---	-----

Редактор:
Довгань О.М.

Рекомендовано до друку
Вченою Радою Подільського
державного аграрно-технічного
університету, протокол № 2
від 20.09. 2012 р.

Виходить 1 раз на місяць

Реєстраційне посвідчення
Серія КВ № 11715-586Р
від 08.08.2006 р.

Перереєстровано:
Реєстраційне посвідчення
Серія КВ № 19195-7994ПР
від 05.07.2012 р.

Затверджено:
*Постановою Президії ВАК
України від 14 червня 2007р.
№1-05/6 як наукове фахове
видання України*

*Постановою Президії ВАК
України від 10 березня 2010р.
№ 1-05/2 як наукове фахове
видання України*

Підписано до друку
27.09.2012 р.

Формат 70x108/16. Папір
офсетний.

Друк офсетний.
Ум. друк арк. 30,0

Тираж 300 прим.

Віддруковано з готових
діапозитивів в СМП «ТАЙП»
вул. Чернівецька, 44 б,
м. Тернопіль, 46000
тел. 38(0352) 52-75-00;
38(0352) 52-61-61

Иванченкова Л.В. ПОЛІТИКА РАЗВИТИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ.....	148
Домбровська О.А. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ НА БАЗОВОМУ РІВНІ.....	152
Ключенко А.В. ДО ПИТАНЬ ОЦІНКИ ПРИРОДНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ КАРПАТСЬКОГО МАКРОРЕГІОНУ.....	155
V. Демографія, зайнятість населення і соціально - економічна політика	
Мацола М.М. ЗАЙНЯТІСТЬ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ В СИСТЕМІ ПРІОРИТЕТІВ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	163
Пожар Є.П. СОЦІАЛЬНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	167
Резніченко Д.В. КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ.....	171
VI. Маркетинг і ринкові відносини	
Кавун О.О. ВЛАСНІ ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ У ТОРГІВЛІ.....	176
Куредя Н.М., Головань О.О., Сербіненко Н.В. МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ВИРОБНИЧОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ТОВ «БОСАЛ-ЗА3».....	182
Томашевська О.А. МАРКЕТИНГ ЯК СИСТЕМНО-КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ПРИ РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМ РИНКУ.....	187
Кирилюк Є.М., Процаликіна А.М. НАПРЯМИ РОЗШИРЕННЯ ЄМНОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ.....	190
Мачуга Н.З. ОЦІНКА ЯКОСТІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ НА МАКРО- ТА МІКРОРІВНЯХ.....	197
Генералов О.В. МОДЕЛЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦУКРУ УКРАЇНИ.....	201
Дідоренко Т. В. МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	204
Краус К.М. БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГОВОЇ ПОЛІТИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ.....	208
Дем'янчук Ю.І. ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ НАДХОДЖЕНЬ ПРИВАТНИХ ТРАНСФЕРТІВ..	214
Нянько В.М. КОМПЛЕКСНЕ МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ.....	220
VII. Фінансово-кредитна і грошова політика	
Ягельська К.Ю. ГРОШІ ЯК НОСІЙ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕНЕРГІЇ.....	225
Діденко О.М. МАКРОЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ТА ТРЕНДИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	228
Сороківська З.К. ОСОБЛИВОСТІ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ.....	231
Фридель В.І. ГЕНЕЗИС ТА РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ЛІЗИНГУ.....	237
Кудряк Ю.В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БАНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	243
Кучер Т.Л., Свірський В. С. ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ УТВОРЕННЯ.....	248
Тарасова О.В. ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ.....	251
VIII. Статистика, облік, аналіз та аудит	
Якубів В.М., Сас Л.С. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ: ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ.....	256
Педченко Н.С. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА....	260
Бруханський Р.Ф. ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ СТРАТЕГІЧНОГО ХАРАКТЕРУ.....	267
Горіна Г.О. СПЕЦИФІКА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ГОТЕЛЬНИХ МЕРЕЖ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	270
Ярмолюк О.Ф., Погосова А.В. ОБЛІК ОРЕНДОВАНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ТА ПАІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	274
Гайдучок Т.С., Камінська М.Б. КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА МАТЕРІАЛАМИ АУДИТУ.....	278
Головня Ю.І., Шкуратова І.І. РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В МИТНИХ ОРГАНАХ В РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ ПЛАНУВАННЯ.....	281
Білозор Л.В., Бражна Л.В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ.....	284
Мурзабулатова О.В. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЇВ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ...	291
Бегларашвілі О.П. ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМСТВ.....	300
Велентейчик Н.Ю. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТІЙКОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН.....	305
IX. Інформаційні технології та економічна безпека	
Кичко І.І. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕКЛАМИ ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ ОСОБИСТИХ ПОТРЕБ.....	312
Ткачук Г.О. РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРЕНДИ ЦІЛІСНОГО МАЙНОВОГО КОМПЛЕКСУ.....	316
Ружицький А.В., Селіверстова І.О. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНДИКАТОР РІВНЯ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	321
Шарко Т.М. ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	326
Федорчак Х.Ю., Була Р.Б. ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ.....	331
АНОТАЦІЇ.....	335
АННОТАЦИИ.....	346
ANNOTATION.....	357

УДК 336.01

Кучер Т. Л.,
здобувач кафедри «Фінансові ринки»
ДВНЗ «Київський національний економічний університет»
Свірський В. С.,
викладач кафедри міжнародних фінансів
Тернопільський національний економічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ УТВОРЕННЯ

«Інновації, в своїх кращих проявах,
були і залишаться інструментом підвищення
ефективності та розширення сфери
функціонування фінансової системи» [5].
Бен Бернанке

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси, що відбуваються в економічній системі, породжують перманентне розширення й вдосконалення фінансових інструментів, запровадження фінансових інновацій, модернізацію технологій фінансового управління та інвестування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що модернізація існуючих та створення нових фінансових продуктів на рубежі ХХ-ХХІ століть стали провідним фактором розвитку світового фінансового середовища [1-4], що і зумовило підвищений інтерес у фінансовій науці до цієї проблематики. Так, формування нових механізмів надання фінансових послуг, проблеми та перспективи вдосконалення функціонування інноваційних фінансових інструментів розглянуто у роботах зарубіжних учених Ф. Алена, С. Баттилосо, Х. Бера, Р. Вішні, Д. Гейла, Д. Даймонда, Д. Даффі, Р. Левайна, Ф. Ліса, М. Міллера, Ф. Мишкіна, Р. Раджана, П. Туфано, Б. Рубцова, М. Фархі, Дж. Фінерти, А. Шлейфера, А. Штайнера та інших.

Окремі теоретичні та практичні аспекти функціонування ринку фінансових інструментів досліджувалися у працях багатьох українських науковців, зокрема Л. Алексеєнко, А. Вожжова, С. Глуценко, Р. Грачової, О. Дзюблюка, В. Євтушевського, Г. Карпенко, В. Корнеєва, А. Кузнєцової, Д. Леонова, О. Маслова, В. Міщенко, О. Мозгового, С. Науменкової, А. Пересади, Л. Примостки, О. Сохацької, Г. Терещенко, В. Федосова, В. Ходаківської, В. Шелудько, С. Юрія та ін. Однак, у вітчизняній фінансовій літературі все ж бракує ґрунтовних наукових досліджень теоретичних засад інноваційних фінансових інструментів.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне обґрунтування природи інноваційності фінансових інструментів на основі з'ясування процесу їх утворення, з'ясування економічної сутності та визначення практичного застосування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Новітні тенденції функціонування фінансового сектору економіки визначаються темпами та ефективністю впровадження фінансових інновацій (нових фінансових інструментів), що впливають на поведінку всіх без винятку учасників фінансових операцій [1, с. 77]. Фінансовий інструмент є засобом розподілу вільного грошового ресурсу, тоді як фінансова інновація покликана покращувати процес розподілу цього ресурсу, тобто збільшувати зиск, зменшувати ризик та поліпшувати умови, в яких цей процес відбувається. Таким чином, інноваційний фінансовий інструмент – це новоутворений уніфікований, стандартизований документарний засіб розподілу та перерозподілу грошових ресурсів на договірних умовах з визначенням подальших прав та обов'язків учасників, який покликаний збільшити прибутковість, зменшити ризик та покращити часові та просторові елементи фінансового сектору з метою підвищення ефективності процесу акумуляції, розподілу, перерозподілу грошового ресурсу.

Інноваційні фінансові інструменти є частиною фінансової інновації та частиною системи фінансового інструментарію. Що стосується системи фінансового інструментарію, то очевидно, що серед існуючого переліку фінансових інструментів далеко не всі з них можна вважати інноваційними. Проте виникає питання встановлення часу настання інноваційності фінансового інструменту і часу позбавлення його інноваційного статусу. В цілому інноваційним інструментом можна вважати новий практичний засіб, який розробляється, впроваджується та реалізується для задоволення нової або покращення вже існуючої потреби. Таким чином, інструмент стає інноваційним тоді, коли він починає задовольняти нову потребу (або краще задовольняти стару потребу) порівняно з аналогічними засобами, а перестає бути інноваційним тоді, коли створюється інший засіб, що починає задовольняти потребу краще.

Відтак, стає зрозуміло, що процес інновації є динамічним явищем. Щоб з'ясувати, які з фінансових інструментів є інноваційними, як вони ними стають та коли втрачають згадану властивість, ми розробили концепцію інноваційності системи фінансового інструментарію. Для побудови цієї концепції нами було використано чотири фактори: зиск, ризик, час та просторовість. На них базуються розподільчі та перерозподільчі процеси у рамках фінансової системи і саме на них направлені фінансові інновації. Місце фінансового інструменту як засобу, за допомогою якого вони здійснюються, полягає у задоволенні потреб (вимог) учасників фінансових взаємовідносин до згаданих факторів.

За допомогою відповідних факторів ми можемо побудувати умовну n вимірну фігуру (рис. 1), де по осях X_1, X_2, X_3, X_4 відображенні вимоги до факторів зиск, ризик, час, просторовість, що задоволенні певним набором фінансових інструментів.

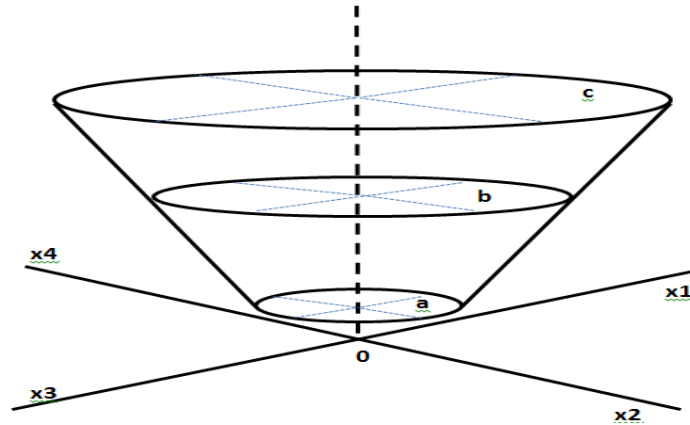

Рис. 1. Концепція інноваційності фінансових інструментів

Як видно з рис. 1, вісь U відповідає за кількість наявних фінансових інструментів. Нульова точка відповідає за відсутність будь яких фінансових інструментів та відповідно задоволеність ними потреб. Площина a відображає набір інструментів, що з'явилися і виконують функцію розподілу та перерозподілу накопиченого неспожитого грошового ресурсу та задовольняють певний набір вимог (потреб) щодо факторів X_1, X_2, X_3, X_4 .

Під впливом різних причин вимоги в учасників процесу розподілу щодо факторів X_1, X_2, X_3, X_4 починають розширюватися. Це приводить до виникнення нового набору інструментів, які будуть їх задовольняти. Таким чином утворюється площина b , що, в свою чергу, включає в себе фінансові інструменти площини a та новоутворенні фінансові інструменти. Наступна площина утворюється за аналогічним принципом – під впливом зовнішнього середовища вимоги до X_1, X_2, X_3, X_4 розширюються, що спонукає до створення нового попиту, який забезпечується відповідною пропозицією, починають виникати нові інструменти, котрі відповідають новим розширеним вимогам. Таким чином, створюється площина c , що містить певний набір новоутворених інструментів, які відповідають розширеним вимогам. Площина c включає в себе площини a та b .

Умовну n вимірну фігуру, яка відображає концепцію інноваційності системи фінансового інструментарію ми може зобразити у площині (рис. 2).

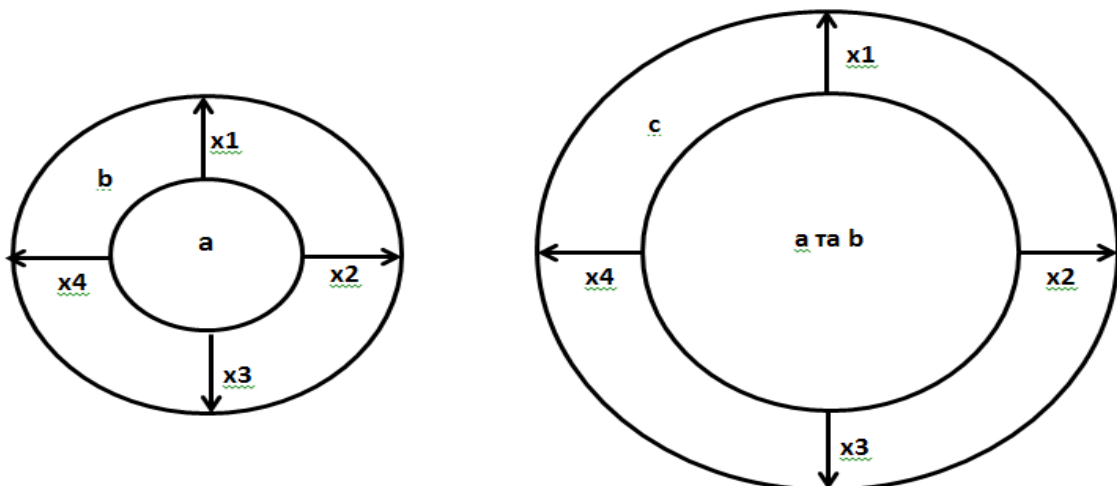

Рис. 2. Концепція інноваційності фінансових інструментів в площині

Зображення у площині детальніше демонструє місце інноваційних фінансових інструментів в системі фінансового інструментарію. Первинне розширення вимог до елементів фінансового сектору спровокували попит на нові фінансові інструменти, Цей попит задовольнився пропозицією низки нових інструментів, що розширили можливості учасників фінансових взаємовідносин. Таким чином, площина *b* за виключенням площини *a* демонструє так звану інноваційну область, що містить в собі набір інструментів, які можна назвати інноваційними фінансовими інструментами. В свою чергу площина *b* включає в себе увесь перелік фінансових інструментів і в *n* вимірному зображенні вона буде знаходитися вище площини *a*, адже кількість фінансових інструментів збільшилася. Наступне розширення вимог до елементів фінансового сектору приводить до появи наступних нових фінансових інструментів, які відповідають ширшим вимогам учасників процесу розподілу грошового ресурсу. Відповідні нововведення створюють площину *c*. Область *c*, за виключенням *a* та *b*, буде вважатися інноваційною. Відповідно і перелік фінансових інструментів, який знаходиться в цій області, можна вважати інноваційним. Водночас, фінансові інструменти, що знаходилися в області *b* за виключенням області *a* перестають вважатися інноваційними. А площина *c* містить увесь перелік фінансових інструментів і на *n* вимірному зображенні вона знаходитиметься вище площини *b*, що пов'язано зі збільшення кількості фінансових інструментів.

Варто зауважити, що розроблена нами концепція є теоретичною, адже графічне зображення відповідає пропорційному розширенню вимог до елементів фінансового сектору з боку учасників перерозподільчих процесів.

З'ясувавши місце інноваційного фінансового інструменту в системі фінансового інструментарію, визначимо структурні умови, що зумовлюють (стримують) виникнення інноваційних фінансових інструментів. Взявши за основу структурні умови виникнення фінансового інструментарію [2], виокремимо аспекти, що пов'язанні з інноваційними фінансовими інструментами (табл. 1):

Таблиця 1

Умови, що зумовлюють (стримують) виникнення інноваційних фінансових інструментів*

Макроекономічні умови	Значні коливання різних макроекономічних показників будуть здійснювати суттєвий вплив на процес розподілу грошового ресурсу. В свою чергу учасники цього процесу будуть розширювати свої вимоги до елементів фінансового сектору, що буде спонукати до відповідного попиту та утворення нових фінансових інструментів, які ці розширенні вимоги будуть задовольняти.
Нормативно-правові умови	Правове середовище здійснює як позитивний, так і негативний вплив на потік інноваційних фінансових інструментів, адже може сприяти чи, навпаки, стримувати їх появу. Так, наприклад, зміни у системі оподаткування певних операцій призводять до зниження їх рентабельності, що обумовлює необхідність появи нових фінансових інструментів для компенсації.
Технологічні умови	Розповсюдження технологій зберігання, керування, перетворення, накопичення, захисту, обробки, передачі і отримання інформації надає можливість учасникам процесу розподілу грошового ресурсу ефективніше здійснювати управління ризиками, застосувати складні математико-економічних моделі, які, до появи фізичних інформаційних технологій, здійснювалися із значними витратами часу та ресурсів, (наприклад, модель ціноутворення опціонів Блека-Шоулза, чи модель ціноутворення активів (CAPM) [5-10]).
Умови правового середовища у сфері інтелектуальної власності	Розвинута система захисту прав інтелектуальної власності не має прямого впливу на розширення вимог учасників процесу розподілу грошового ресурсу, проте розвиток системи захисту інтелектуальних прав в фінансовій сфері буде сприяти до нарощення інноваційних фінансових інструментів при вищезгаданих умовах.

*Розроблено авторами на основі [6]

Вищезгадані умови зовнішнього середовища, що мають вплив на розширення вимог щодо елементів фінансового сектору можуть доповнювати один одного, створюючи синергетичний ефект та спонукати до виникнення інноваційних інструментів, які ці вимоги будуть задовольняти. Статичний стан умов зовнішнього середовища утворює рівновагу. Якщо відбувається зміна умов, рівновага порушується. Це призводить до суттєвого розширення вимог суб'єктів розподілу грошового ресурсу до існуючого фінансового інструментарію, який з певним лагом часу викличе виникнення інноваційних фінансових інструментів. Після цього знову настане новий рівноважний стан умов зовнішнього середовища.

Висновки з даного дослідження. Підсумовуючи проведене дослідження, приходимо до таких висновків:

1. Процес утворення інноваційних фінансових інструментів базується на задоволенні розширених вимог учасників процесу розподілу та перерозподілу фінансового ресурсу до композиційних елементів фінансового сектору: зиск, ризик, час, просторовість.

2. Інноваційність фінансового інструменту пояснюється приналежністю останнього до так званої інноваційної області в межах системи фінансового інструментарію. Згідно нашої моделі, інноваційна

область містить в собі інструменти, що були утворені для забезпечення розширених (нових) вимог до елементів зиску, ризику, часу та просторовості учасниками розподілу та перерозподілу грошового ресурсу.

3. Розширення вимог учасників процесу розподілу та перерозподілу грошового ресурсу відбувається під впливом умов зовнішнього середовища (технологічних, макроекономічних, регулювання) та шляхом різкої зміни рівноваги умов зовнішнього середовища.

Література

1. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації : монографія / З. О. Луцишин. – К. : Видавничий центр "ДрУк", 2002. – 320 с.
2. Сніжко О. В. Фінансовий розвиток трансформаційних економік: структурно–функціональний аналіз : [монографія] / О. В. Сніжко. – К. : Київський університет, 2009. – 815 с.
3. Beck T. Financial institutions and markets across countries and over time – data and analysis / T. Beck, A. Demirgüç-Kunt // World Bank. – 2009.
4. Rajan R. The Great Reversals: The Politics of Financial Development in the 20 th Century / R. Rajan, L. Zingales // NBER Working Paper . – 2001. – № 8178. – 63 p.
5. Бернанке Б. Речь Председателя ФРС от 17.04.2009. – [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.fedspeak.ru> .
6. Campbell T. Money and Capital Markets / Tim Campbell, Glenview, IL : Scott, Foresman. – 1988.
7. Black F. and Scholes M. The Pricing of Options and Corporate Liabilities / F. Black, M. Scholes // Journal of Political Economy. – № 81. – May/June 1973. – P. 637-659.
8. Merton R. Theory of Rational Option Pricing / R. Merton / Journal of Economics and Management Science. – № 4. – Spring 1973. – P. 141-183.
9. Sharpe W. 1964 Capital asset prices: A theory of market equilibrium under condition of risk / W. Sharpe // Journal of finance. – №19. – P. 425-442.
10. Lintner J. The valuation of risk assets and selection of risky investments in stock portfolio and capital budgets / J. Lintner // Review of Economic and Statistics. – 1965. – № 47. – P. 13-37.

УДК 339.732

Тарасова О.В.,
старший викладач кафедри обліку та аудиту
Донецький державний університет управління

ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ

Постановка проблеми. Стабільність і усталеність банківської системи є одним з найбільш важливих умов розвитку будь-якої національної економіки. В умовах сучасної світової фінансової кризи саме банківська діяльність, як основний елемент функціонування банківської системи, піддалася найбільш жорсткому регулюванню з боку державно-регуляторних структур. Банкрутство найбільших банківських фінансових інститутів як у розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються, обумовило необхідність перегляду механізму державного регулювання банківської діяльності й розробці антикризових програм керування, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності, зниження загальноекономічних втрат.

Тому, на сьогоднішній день, посилення державного регулювання банківської діяльності є обов'язковою умовою виходу із кризи будь-якої національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного регулювання банківської системи присвячено багато ґрунтовних фахових видань. Дослідження питань регулювання банківської системи знайшло відображення у працях Гальчинського А.С. [1], Івасіва Б.С. [2], Макогона Ю.В., Міщенко В.І., Михасюка І.М. [4], Мороза А.Н., Дворецкой А.Е. [3], Єршова М.В., А.В. Турбанова [5], Дж. Сороса, Дж. Стиглицца та інших.

* Науковий керівник: Макогон Ю.В. – д.е.н., професор